

Miroslav Pelikan

PLATO

Z L A T O

Nevelika gostionica GROZD uvijek je bila puna, posjećivali su je redovito stalni gosti, uglavnom stanari iz obližnjih ulica ali i povremeni gosti koje je posao dovodio u ovaj mali gradić. Gradić je presijecala plitka rječica, koja bi se ponekad znala razgoropaditi pa bi njezine nabujale vode prekrile obale i svojom silinom ometale monotoni život stanovnika. Gostionica se nalazila na obali rijeke, no ponešto izdignuta, tako

da je i za najvećih poplava ona bila iznad vode i uvijek otvorena za svoje goste. Unutarnjost gostionice činile su dvije velike prostorije, prva, veća za piće i druga za jelo. U prvoj je najčešće bilo znatno bučnije ali i nekako toplije pa bi mnogi gosti i objedovali u njoj. Druga prostorija, manja i tiša i nekako mirnija. Tu su većinom sjedili gosti iz drugih krajeva, često pregovarajući jedni s drugima u vezi raznolikih poslova, isplaćivali jedni druge, posuđujući ili uzimajući ili ulažući novac. Doista, u toj se prostoriji okretao veliki novac, no, nikada se nije desio ni najmanji incident. Gostionica GROZD bila je oduvijek mjesto sigurnog posla. Gosti iz prve prostorije rijetko su

odlazili u drugu, njihov svijet postojao je samo u prvoj prostoriji, odaji s desetak stolova i velikim šankom. Skupinu stalnih gostiju predvodio je Ivan Edison Čorak, pomalo izumitelj, inače dosta uspješni prodavatelj osiguranja. Pored njega često je sjedio Mladen Obad Uteg, bivši sportaš, dizač utega, jednom treći u izbačaju na nekom davnom takmičenju, u životu krojač u lokalnoj tvornici. Njima bi se često priključivao Petar Markota Palica, nekada glazbeno čudo od djeteta a sada samo dirigent amaterskog orkestra, nastavnik glazbenog. Ponekad bi došao i Ferdinand Pauk ili samo Pauk, vlasnik najveće i najpraznije kuće u cijelom mjestu. On je sam živio u nekoliko

stotina kvadrata, u kući na kat.

Zapravo se i nije znalo od čega Pauk živi jer on nikada nije nigdje radio, nije imao problema sa zakonom, a novaca uvijek dovoljno. Svi su pretpostavljali da je s kućom došla i gotovina pa se Pauk tako mogao ponašati. No, nitko mu nije zavidio na takvom životu. U društvo bi povremeno navraćao uspješni novinar u velikom gradu Maks Kraus. Kraus je bio rođen nedaleko gostionice i nikada nije prekinuo svoje veze sa zavičajem. U GROZDU se viđao i Adam Kokotinski, nadzornik , on se bavio samo rijekom i poplavama. Rijetko, u gostionicu bi navratio i Kazimir Mrak, gradonačelnik. Naravno,

stalne gosti činili su i mnogi drugi koje sada ne spominjemo.

Naravno, kako bi se drugačije zvala ulica pored rijeke, nego Riječna ulica u kojoj se nalazi gostionica GROZD.

Gostionicu je desetljećima vodio Pavao Pandur ili samo Pandur, čovjek koji je rijetko izlazio izvan gostionice, eventualno u podrum, uglavnom šutljiv, vječito zaposlen oko šanka ili stolova.

Jedne je večeri Edison Čorak došao sa strašnom viješću. Kazao je kako je čuo da će na njihovoj rječici započeti istražna ispitivanja.

-Ma da, podrugljivo će Uteg.

-Da,da, -nije se dao smesti Edison-
istraživanja koja će pokazati koliko ima
zlata u njezinoj vodi.

-Zlata, kakvog zlata, iznenađeno će
Palica.

-Zlato, zlato je u pitanju dragi moji.
Prije nekoliko mjeseci, sjećate se, kada
se

malo niže gradio mali betonski most.

-Onaj kod riječnog zavoja, uključiti se
Pauk.

-Da, taj zavoj. Kada su gradili
potporne stupove pronađeno je zlato
u vodi.

-Zlato- svi će začuđeno.

-Da, ali ne ono koje dobijete
ispiranjem. Toga nikada nije bilo kod
nas.

Pronađene su neke zlatnu
narukvice, broševi, nakit, što ja znam.

-Kako to, da o tome nitko nije govorio ni pisao, napokon se uključi u razgovor Kraus.

-Eh, to je tvoj zadatak, pravi novinarski zadatak. Istraži malo pa se čujemo.

Ubrzo se cijelo društvo razišlo s mislima posvećenim zlatu. Svi su dobro znali da bi im i mrvice zlata bile dovoljne da stabiliziraju svoje živote ili da uzdrmaju svakodnevnu monotoniju u ovoj ustajaloj bari. No, čarolija bi trajala samo trenutno i oni su se iznova vraćali u vlastitu baruštinu. No, dobro bi došlo, svakako. S tom su se mišlju svi prepustili noći.

I doista nakon nekoliko dana pojavio se Kraus s potrebnim odgovorima. U mukloj tišini započeo je govoriti.

-Da, prije nekoliko mjeseci pronađeno je nešto zlatnog nakita kod zavoja,

prigodom gradnje novoga mosta.

-Koliko to zlato vrijedi? Prekide ga Kokotinski, pomalo uvrijeđen što on kao čovjek s rijeke nema nikakvih spoznaja o zlatu.

-Još se procjenjuje, mirno nastavi Kraus.

-No, nije riječ o ničemu što je jako staro. Koliko sam čuo, nakit je suvremenog

dizajna, dakle, star je najviše
nekoliko desetaka godina. Da, i to vam
moram reći,

kako ne bi bilo zabune. Zlatni je
nakit nađen na dnu, nije bio zakopan.

Našli

su ga između vlati riječne trave,
čisto slučajno.

Pandur im je donio novu rundu pića ne
pokazavši interes za njihovu glasnu
priču.

-Evo, ovdje na karti-pokaže im
Kraus-ovdje je pronađeno zlato.

-Možda ga je netko bacio, neki
krijumčar ili kriminalac, tko zna,
zdvojno
će Edison.

-Ah, možda je zlato iz Paukove kuće, zajedljivo dobaci Uteg Pauku, koji snažno porveni i jedva prošapta.

-Ja sam davno prodao zlato svojih teta.

Tako smo i tu tajnu otkrili. Pauk živi od prodaje zlatnine svojih teta koje su mu i kuću ostavile.

Za trenutak je zavladala tišina, no razbi je edison.

-Kako je nađeno zlato?

-Sve je bilo na kupu, kvadratu dvadeset puta trideset centimetara, precizno odgovori Kraus.

-I sada se misli da toga ima još, i dalje će Edison

-Da, neki smatraju da toga ima još i doista istražni radovi započinju idući

tjedan. No, istražiti će se rijeka od našega mjesta do zavoja.

-Zašto?

-Zato, jer samo na tom području postoji trava na riječnom dnu.

-Tko će istraživati?

-Koliko znam, državne agencije ali nikome se neće braniti da i on sam traži. Zna se, tko nađe, dobije dobru nagradu.

Jedan za drugim krenuli su prema prozorima koji su gledali na rijeku. Nijemo su stajali i promatrali tamno tijelo rijeke, nastojeći što je moguće brže sjetiti se najboljeg, pravog mjesta za istraživanje. Razišli su se duboko uronjeni svaki u svoje misli.

Sutradan gostionica je bila poluprazna. Gomile ljudi šetalo je na obje obale, neki su već bili u vodi, dapače, poneko je prelazio s jedne na drugu stranu, vjerujući kako će prstima noge zakačiti dio vrijednog nakita.

Pandur ih je povremeno gledao s prozora, smijući se, no nije bio sretan, ako se ova histerija nastavi može zatvoriti GROZD.

Idući dan GROZD je već bio puniji. Prvi su već odustali, što zbog hladne vode a drugi jer nisu ni vjerovali u priču. Za nekoliko dana pojavili su se terenski automobili iz grada s čamcima na krovu i hrpama raznih uređaja., Nekoliko su dana plovili gore, dolje, mjerili, snimali, uzimali uzorke vode, bilježili i

jednostavno nestali. Niti građane rijeka više nije zanimala. Nitko nije ništa našao.

Te su se večeri ponovno okupili u GROZDU.

-Sada je naša prigoda-odlučno započne Edison.

-Kako to misliš?,s nevjericom ga upita Kraus-izgubili smo nekoliko dana uzaludno tražeći.

-Valjalo bi istražiti obale. I jednu i drugu stranu. Postupno i precizno. Metar po metar.

-Ne vjerujem u priču o bilo kakvom blagu, kaza Uteg i isprazni čašu-Idem.

Nikada društvo iz GROZDA nije krenulo u temeljito istraživanje, ponekad bi

Edison započeo priče, no ubrzo bi ga ušutkali. Rijeka je mirno tekla, godine su se gomilale i priča o zlatu gotovo je bila zaboravljena, sve dok ih jednog dana gradonačelnik Kazimir Mrak nije izvijestio, onako neslužbeno, kako će uskoro početi gradnja hidrocentrale i njihovo će mjesto završiti pod vodom.

-Svi ćemo se raseliti a rijeka i Grozd će ostati u našim srcima, tužno završi Mrak.

-Dobro, a što je bilo s onim zlatom-upita Edison.

-Ništa, nitko o tome ne govori. Ah, da, da ima neku važnost sigurno bih čuo. Na

kraju, to je samo hrpica zlata. Ništa osobito.

Nekako su se sve slabije viđali u GROZDU. Godine su ih pritisnule, boravili su sve više u osami, u tišini svojih domova, pretvarajući se sve više u ljude slične Pauku. Pripreme za preseljenje iz gradića već su bile u završnoj fazi. Jedne večeri, cijelo se društvo okupilo u GROZDU, naime, pozvao ih je sve Pandur. Neki čudan osmijeh lebdio je na njegovom licu.

-Nešto bi vam ispričao. Ja sam pronašao zlato.

Zanijemili su.

-Da, tu u mom podrumu. Vi znate da je moj otac kupio GROZD prije više od šezdeset godina od Mije Kovača tadašnjeg vlasnika. Mijo je bio teško bolestan i moj je otac kupio gostionicu

za male novce. Mijo nije tražio puno, govorio je i ovo je dosta. Ja sam neki dan vadio stvari iz podruma, gledao što ću baciti i slučajno iza one najveće bačve ugledao mala vratašca u zidu. Lako sam otvorio. A unutra, mala odaja bez svjetla i evo što sam pronašao, ovu vrećicu s malo zlatnog praha na dnu i komadićem papira. Mijo Kovač je davno pronašao zlato na rijeci. Na papiru je ostavio trag kamo ići ali ne i gdje je zlato našao. Sutra će naš grad biti potopljen i svo riječno zlato.

Nikada se nije saznalo čije je bilo zlato nađeno na dnu rijeke. Pričalo se svašta. Ponekad bi nekom zaiskrile oči kada bi se spomenulo zlato Mije Kovača .

Ljudi su govorili, mi smo zbog rijeke
otišli, ostavili smo i kuće i zlato, kada bi
se slučajno susreli u bijelom svijetu.

Miroslav Pelikan